

Bestuursverslag Explore the North 2019

Pussy Riot - Explore the North 2019

Stichting Explore the North
Contactpersoon | Mark Hospers (algemeen directeur)
Contactgegevens | mark@explore-the-north.nl

Postadres | Postbus 2521, 8901 AA Leeuwarden
Bezoekadres | Bagijnestraat 59, 8911 DN Leeuwarden
Mail | info@explore-the-north.nl
KvK nummer | 65864883
BTW nummer | NL856294081B01
IBAN | NL80RABO0310290945
BIC | RABONL2U

INHOUD

1. Inleiding
2. Terugblik Explore the North 2019
3. Speellijst Explore the North 2019
4. Productiehuis
5. Publiek en marketing
6. Financiën
7. Organisatie

Inleiding - volwassen worden

Een rocky road, dat omschrijft de jaren van ons begin in 2011 tot aan nu wel. Eindelijk, na heel wat jaren onzekerheid stonden we in 2019 sterker in onze schoenen dan we gewend waren. Met een - tijdelijke, maar - 'solide' basis organiseerden we onze zevende editie van Explore the North. Van een tweedaags festival met locaties vooral achter de gevels van (prachtige) gebouwen, hebben wij ons ontwikkeld tot een zeer open festival met een letterlijk transparant festivalcentrum in het hart van de stad, een langere periode, heel veel partners en vele bezoekers die soms ook voor het eerst met ons kennis maakten. Dit festival combineerden wij in 2019 voor het eerst officieel met de activiteiten van een productiehuis.

Festival in drie delen

Vorig jaar hanteerden wij de formule van een festival in drie delen en in 2019 hanteerden wij dit wederom en experimenteerden wij verder met deze vorm om dit zoveel te mogelijk te kneden tot een festival dat in de komende jaren kan uitgroeien tot hét interdisciplinaire stadsfestival van Leeuwarden waar een ieder zich thuisvoelt.

1. Een uitgebreid driedaags internationaal, interdisciplinair festivalweekend waarin exploreren (zowel inhoudelijk als het ontdekken van de stad) centraal staat.
2. Een programma (vlak voorafgaand aan het festivalweekend) van een aantal grotere (internationale) voorstellingen in samenwerking met partners, waaronder in 2019 Stadsschouwburg De Harmonie en het Noordelijk Film Festival.
3. Een zeer prominent festivalhart op het Oldehoofsterkerkhof genaamd de Stadskas dat gedurende zeventien dagen bovenstaande elementen met elkaar verbond. In deze gehele periode was de vrij toegankelijke Stadskas van Explore the North het hart van de stad. Een prachtige ontmoetingsplek voor de hele stad en voor de vele gasten van buiten. Elke dag werd er in de Stadskas programma gemaakt door een andere culturele of maatschappelijke partner uit de provincie.

Volwassen worden

Met een sterke en ervaren organisatie organiseerden we naast het festival en de Stadskas verschillende eigen producties, waarmee ons Productiehuis nu officieel echt van start ging. Deze producties waren te zien op het festival en hiermee bouwden we voort op het onderscheidende profiel waar we vorig jaar mee zijn begonnen.

Met daarbij een strakke planning, goede communicatie en veel bereidheid binnen het team voelt het alsof we dit jaar volwassen zijn geworden. Een serieuze speler om rekening mee te houden. De productie was strak geregeld, de locaties waren herkenbaar, bijzonder en mooi aangekleed, de programmering is goed ontvangen en het thema - hierover later meer - kwam sterk naar voren, iets wat óók niet onopgemerkt is gebleven in de diverse media. Maar volwassen worden is niet alleen maar rainbows and unicorns, het gaat ook gepaard met groei pijnen.

Volwassen worden betekent verantwoordelijkheid nemen, naar je fouten durven kijken en leren dat meer niet altijd beter is. Zo hebben we dit jaar op een aantal momenten onze

trots moeten slikken, moeilijke situaties moeten oplossen en moeten accepteren dat Explore the North op bijvoorbeeld bezoekersaantallen misschien langzamer groeit dan we eerder hoopten.

2019 - de vorm

De vorm waar wij vorig jaar een begin mee maakten, een intensief festivalweekend en een programma voorafgaand aan het festival (de Stadskas en losse voorstellingen) is er één die we dit jaar echt doorontwikkeld hebben en voor ons gevoel goed bij ons past. De Stadskas vond in 2019 plaats van 8 november tot en met 24 november, bijna een week langer dan vorig jaar. De kas was iedere dag geopend vanaf 12.00 uur met elke dag lunch, diner en afwisselend programma. Van een verhalenavond tot het eerste echte transparante LGBTQ-feest van Leeuwarden, alles kon en mocht in de Stadskas. De voorstelling *Aquasonic*, die we in 2018 geprogrammeerd hadden maar geannuleerd werd vanwege gezondheidsredenen ging dit jaar wel door. Een mooie samenwerking met Schouwburg de Harmonie, met wie we ook de voorstelling *En Toen Schiep God Mounir* presenteerden voorafgaand aan het festival. Samen met het Noordelijk Film Festival presenteerden we de premiere van *de Immigrant* van het Fries Project Orkest en organiseerden we samen met de Westerkerk hun openingsavond. Als afsluiting - de kers op de taart - het festivalweekend van 22 tot en met 24 november.

Explore the North 2019- Expeditie

Festivalcentrum de Stadskas

Een festivalhart, warm en gezellig, toegankelijk en zichtbaar, dat was de Stadskas in 2018 al. Iedereen vond het, dit moest blijven! Twaalf dagen vonden we niet voldoende, dus dit jaar mochten we onze glazen groentekas - in goed overleg met de Gemeente - maar liefst 17 dagen openstellen. Bijna heel november (voor ons gevoel) stond hij er, met iedere dag ander programma en andere partners. Een fijne transparante, maar zichtbare uitvalsbasis voor de gehele periode. Een plek waar mensen van alle leeftijden en achtergronden bij elkaar komen; toeristen, Leeuwarders, festivalbezoekers, artiesten, vrijwilligers en crew. Duizenden mensen bezochten dit jaar wederom de kas. Nieuwe mensen, maar ook veel terugkerende bezoekers. Zij kwamen eten, drinken, informatie halen, tickets kopen, programma bekijken of gewoon even chillen. We hebben dit jaar nog meer, nog uitdagender programma gemaakt. Van karaoke-avond tot silent disco tot educatie congres tot LGBTQ feest, zo breed en veelkleurig als de maatschappij zelf is. Wat ons betreft is het tweede jaar van dit 'experiment' geslaagd en zien wij de Stadskas ook graag volgend jaar weer terug op het Oldehoofsterkerkhof. De basis staat, nu is het aan ons om verbeterlagen te maken op het gebied van duurzaamheid, horeca, conversie en publieksontwikkeling.

De Stadskas - Explore the North 2019

Productiehuis - het begin

Explore the North is méér dan het festival in november, als interdisciplinair productiehuis voor literatuur, taal en meertaligheid geven we (jonge) schrijvers, dichters, theatermakers, muzikanten en ander talent uit Friesland en daarbuiten mogelijkheden om zich vanuit Leeuwarden en Friesland te ontwikkelen. Dit jaar kregen we - met ondersteuning van de Provincie Friesland en legacy-organisatie LF2028 - de kans om ons zo gewilde productiehuis écht vorm te geven. Tijdens het festivalweekend hebben we daarom al een mooi rijtje eigen producties mogen presenteren; Het Grote Onbekende, Blabbermouth, Nerdproza, Nieuwe Werelden, Leegstandsproza, Hilbrandt - Ravijn, Poetic Resistance en Joost Oomen & Kruidkoek met Vruchtjes Eten. Ook kwamen projecten die in 2018 werden ontwikkeld terug op de agenda in 2019.

Tenslotte

Met een goed en vol jaar achter de rug gaan we toe naar een toekomst met meer vastigheid en continuïteit. Bij volwassen worden hoort namelijk ook stabiliteit en engagement. Wij zijn bereid om de gelofte af te leggen dé plek in Leeuwarden/ Friesland te zijn en te blijven waar kunst gemaakt en beleefd wordt die weinig anderen in deze omgeving aandurven. Wij willen onze wortels in de grond ankeren en hopen dat de komende jaren voor elkaar te krijgen met langdurige financiering en commitment uit het team. Van volwassen worden naar volwassen zijn, maar niet zonder het kind in ons te verliezen. Want spelen en experimenteren is wat we altijd zullen blijven doen.

Marelle van Rongen

Voorzitter Stichting Explore the North

Mark Hospers

Algemeen directeur Stichting Explore the North

Terugblik Festival Explore the North 2019

Explore the North is niet meer alleen dat muziek- en literatuurfestival dat in het laatste weekend van november plaatsvindt. Explore the North is - sinds dit jaar écht - een periode. Bijna de hele maand november stond in het teken van muziek, literatuur, kunst, woorden, dans, verhalen, beleven, ontdekken en veel meer. Meer dan 7500 bezoekers bezochten deze gehele festivalperiode.

Van 8 tot en met 24 november was de Stadskas open, op 10 november openden we het 'nieuwe' kunstencentrum de Westerkerk en programmeerden we samen met het Noordelijk Film Festival de première van *de Immigrant*. Daarnaast vond op 19 en 20 november de indrukwekkende onderwater opera *Aquasonic* plaats in de Harmonie en op 21 november presenteerden we samen met de Harmonie Mounir Samuel en zijn voorstelling *En Toen Schiep God Mounir*.

Bijna een maand lang kleurde de binnenstad blauw met rood (de kleuren van onze opvallende nieuwe vormgeving) en traden bezoekers Het Grote Onbekende - de toekomst, de ander - tegemoet met hoop en positiviteit. Het thema van Explore the North 2019.

Zij werden meegenomen door artiesten die de barricaden niet schuwen en hun plek op deze wereld durven in te nemen. Zo was Zalen Schaaf het toneel voor de Friese primeur van *Riot Days* van het Russische kunstcollectief Pussy Riot op zondagavond. Eerder ging Meindert Talma's *De Domela Passie* (over Domela Nieuwenhuis en inclusief strijkersensemble en speciaal samengesteld projectkoor van 70 personen) ook daar in première en gaf het Amsterdamse producersduo Weval het startsein voor een zinderend feest op de zaterdagavond. In de indrukwekkende St. Bonifatiuskerk genoten bezoekers onder meer van de beeldschone show van Remy van Kesteren met *Blauwe Uur*, de voorstelling *Genesis - A New Beginning* van Guus Kuijer & Kamerorkest van het Noorden.

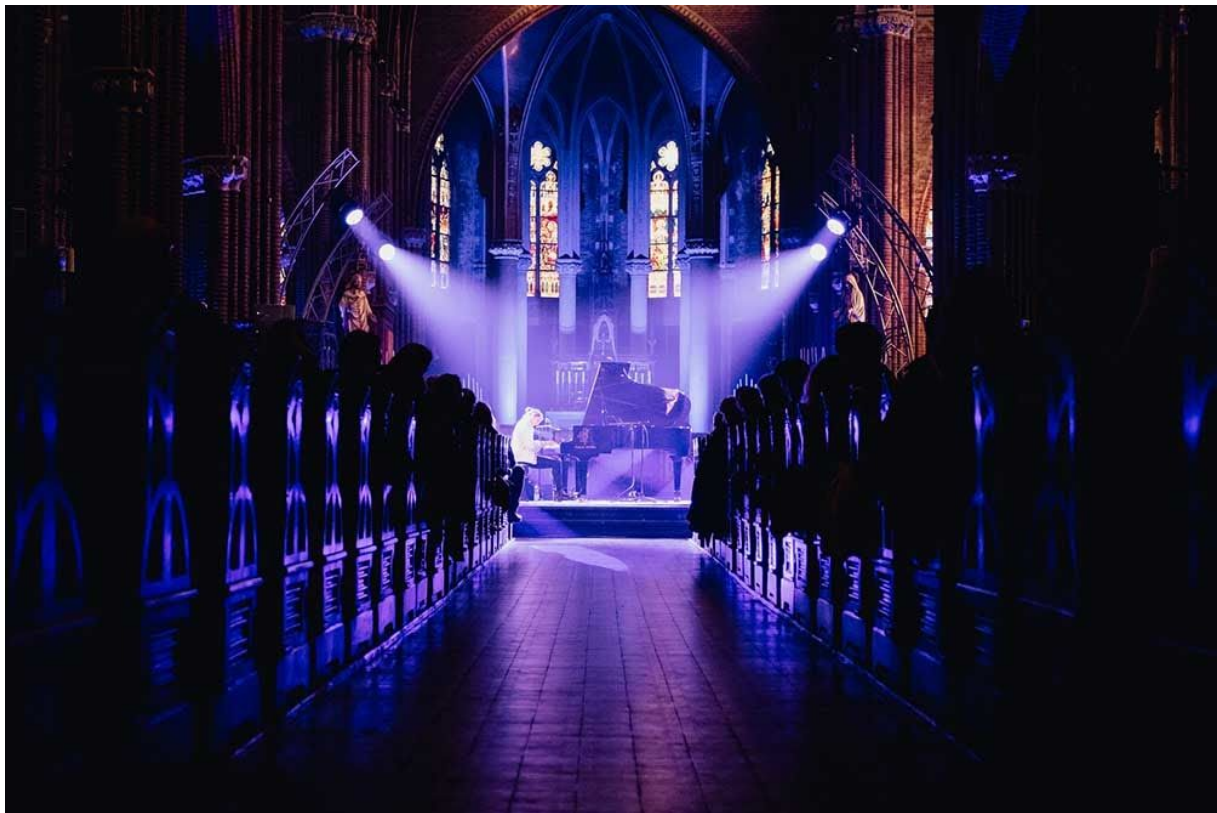
Hoogtepunten in de aula van het Stedelijk Gymnasium waren onder andere de confronterende hip-hop van de Amerikaanse Moor Mother, die "liet horen hoe je woede omzet in kunst die hout snijdt" (Leeuwarder Courant) en de enige Nederlandse show in 2019 van Dokkumers The Homesick. Özcan Akyol ging over boos zijn in gesprek met Kristien Hemmerechts, Elfie Tromp en Dean Bowen en Jelle Brandt Corstius presenteerde samen met fotograaf Jeroen Toirkens hun project Borealis. Meer dan 400 mensen gingen met de stadsgidsen van A Guide to Leeuwarden en Historisch Centrum Leeuwarden op expeditie door de binnenstad om op onvermoede plekken shows te beleven in intieme setting. Het programma kwam tot stand in samenwerking met vele lokale en (inter)nationale partners.

Locaties, programma en partners

Explore the North is een interdisciplinair stadsfestival, dat de binnenstad van Leeuwarden gebruikt als canvas voor een spannend (inter)nationaal en lokaal programma. Voor ons was de zoektocht naar de balans tussen grotere, goed gefaciliteerde plekken en kleine, intieme nog niet ontdekte locaties een focus voor dit jaar. Hoe zorgen we dat we de bezoeker nog verrassen, het gevoel geven op ontdekkingsreis te zijn en tegelijk het programma de plek te geven die het verdient?

EXPLORE THE NORTH

Uit de evaluatie van vorig jaar bleek, meer dan we misschien zelf dachten, het belang van de locaties in ons festival. Voor de bezoeker is Explore the North onlosmakelijk verbonden met onontdekte plekken, sluip-door-kruip-door gangen en bijzondere gebouwen. Meer aandacht voor locatie, de combinatie van programma en plek en intimiteit was de wens. Favorieten zoals de Westerkerk, de Waalse Kerk en Obe zijn gebleven. En met trots hebben we nieuwe locaties als de Bonifatiuskerk, Zalen Schaaf, het Stedelijk Gymnasium en de Manege toegevoegd aan het rijtje. De expedities - die vorig jaar langs toch veel bekende plekken trok - vonden nu hun weg in particuliere gebouwen waar men normaal niet binnenwandelt.

Hania Rani in de Bonifatiuskerk - Explore the North 2019

Imposant vs. intiem

Leeuwarden is een relatief kleine stad, met relatief weinig 'grote' zalen. Elk jaar is het daarom weer een uitdaging om voldoende capaciteit te creëren en tegelijkertijd de locaties interessant te houden, de bezoeker mee te nemen naar plekken die weinig eerder zijn bezocht en ook nog intiem aanvoelen. Want, hoewel schaarste een krachtig beïnvloedingswapen kan zijn, is bezoekers de deur wijzen - omdat de zaal vol zit - zelfmoord. De Westerkerk, Zalen Schaaf en de Waalse Kerk zijn voor Explore the North oude, vertrouwde, wat grotere zalen. Historische gebouwen, productioneel een uitdaging, maar goed passend bij de sfeer van het festival. Nieuw aan dit rijtje toegevoegd zijn het Stedelijk Gymnasium, de Manege, de Bonifatiuskerk en de Eestroom. Laatstgenoemde is een voormalig vrachtschip, die we al eerder ingezet hebben voor andere projecten, maar nog niet tijdens het festival. Een bijzondere plek, waar we ruig hebben geprogrammeerd.

EXPLORE THE NORTH

Een juist keuze volgens enkele liefhebbers, maar volgens de meeste mensen toch meer geschikt voor verstilld programma. Het Stedelijk Gymnasium, waarvan de historie terugvoert tot 1525, heeft een eigen concertzaal. Normaal gebruikt als kantine voor de leerlingen, maar tijdens het festivalweekend vervingen wij deze leerlingen door enthousiast dansende festivalbezoekers. De combinatie van deze locatie en het programma is zeer goed bevallen. Naast het Stedelijk Gymnasium is de voormalige marechaussee manege (uit 1856) te vinden, deze is helemaal verbouwd tot een moderne ruimte waar we het project Nieuwe Werelden in programmeerden. Maar het meest bijzonder was voor veel bezoekers toch wel de inzet van de Bonifatiuskerk, een zeer imposante Rooms-Katholieke kerk, gebouwd in 1882 waar bijvoorbeeld Remy van Kesteren samen met Blauwe Uur de kerk transformeerde tot een magische plek.

Zuperstition in de Stadskas - Explore the North 2019

De Stadskas - meer en langer

Zeventien dagen programma, lunch, diner, informatievoorziening, ticketverkoop. Zeventien dagen ander programma en andere partners. De Stadskas was dit jaar meer, en langer. Vorig jaar merkten we al dat de Stadskas er voor iedereen is, leeftijd of afkomst speelt geen rol in onze transparante veilige plek. De Stadskas maakt nieuwsgierig, iedereen wil er wel even een kijkje nemen. Sommige mensen komen voor het eten en drinken, sommige voor de sfeer, anderen specifiek voor het programma. We merkten dat dit jaar al meer mensen de verbinding leggen tussen de Stadskas en Explore the North. Het 'nieuwe' was er in dat opzicht af. De uitdaging ligt voor ons daarom heel erg in het creëren van een bepaalde sfeer, een sfeer waar mensen voor komen en terugkomen. Het profiel van de Stadskas is lastig te omschrijven, want iedere dag is anders.. Waar - voor het gemak even generaliserend - in een voetbalkantine een bepaalde bier- & gehaktballencultuur heerst, of

EXPLORE THE NORTH

je in een 3-sterren restaurant luxe stoelen & champagne verwacht, moet de Stadskas als een kameleon iedere dag of zelfs ieder dagdeel veranderen van kleur.

Zo begonnen we het weekend - gecureerd door Podium Asteriks / de Stadsoase - met SKRRRT, een lokaal hiphopcollectief. Een groot feest met veel dansende jonge mensen. De dag erop sloten we de avond af met lokale dj's die vooral disco en wereldmuziek draaiden. Zondagmiddag kwamen meer dan 40 mensen ouderwets bordspelletjes als Risk en Kolonisten van Catan spelen en werd er zelfs een potje badminton in de kas uitgevochten. Op maandag 11 november, tijdens Sint Maarten deelden we snoepjes uit aan iedereen die een liedje kwam zingen op het podium van de kas. Een groep uit de Gemeente Waadhoeke kwam brainstormen over een groenere omgeving en een nieuw lokaal boekingskantoor (Veer Agency) organiseerde zijn eerste showcase met drie lokale bands. Honderd docenten bezochten op de donderdag het educatiefestival KEK en sommige hiervan bleven hangen voor de Hit the North showcase van die avond. Stilte en aandacht heersten tijdens de verhalenavond op een vrijdagavond (!) waar verschillende ervaren en onervaren verhalenvertellers hun verhaal deelden met meer dan 100 mensen die allemaal roerloos bleven zitten. Op de tweede zaterdag losten de linkse mannen het probleem op van jongeren die minder lezen. En die avond vond het allereerste dusdanig transparante /openlijke LGBTQ-feest van Leeuwarden in de kas plaats.

Zuperstition in de Stadskas - Explore the North 2019

EXPLORE **THE** **NORTH**

Honderden mensen dansten vrij tussen de performers en dragqueens van Zuperstition de nacht in. Het mooiste compliment van de gehele periode viel die nacht; ook al is deze kas doorzichtig en kan iedereen ons zien, wij hebben ons zelden ergens zo veilig gevoeld. Met de confetti nog vastgeplakt aan de vloer openden we de volgende dag op zondag een middag met Jong Ondernemend Fryslân. Een meet-up café, de mogelijkheid voor nieuwkomers om in gesprek te gaan en mensen te leren kennen uit de provincie. Er werd gediscussieerd, gespeeld en gegeten. In de tussentijd speelden Iraanse artiesten van Babbadaar (NNT) muziek uit hun geboorteland. Op maandagavond kwam een vrouwenkoor uit Leeuwarden bij ons in de kas repeteren. De avond erop vond de première plaats van een voorstelling van Self.Collective, een nieuw vrij klein experimenteel collectief. Wij wisten niet wat we konden verwachten, maar de kas was tot de glazen nok toe gevuld (op een dinsdag in Leeuwarden, dat is uniek!). De wekelijkse talkshow Iepen-Up werd op woensdag uitgezonden vanuit de Stadskas en op donderdag sloten we de programmaperiode af met een awardshow voor Dichter fân Fryslân en schoten verschillende Friese dichters hun woorden van het podium tijdens een improvisatieavond georganiseerd door Dichter bij Leeuwarden. Veel partners, divers programma en duizenden bezoekers op 312m2 is wat ons betreft een succesformule die we nog jaren willen uitbouwen.

EXPLORE THE NORTH

Het Grote Onbekende

“Tijdens Explore the North in 2019 treed je het Grote Onbekende – de toekomst, de ander – tegemoet met hoop en positiviteit. Je wordt meegenomen door artiesten die de barricaden niet schuwen en hun plek op deze wereld durven in te nemen. Ze hebben idealen die ze durven nastreven. Ze fantaseren over nieuwe werelden. Eentje die wat vriendelijker is misschien, of mooier, of gezonder. Of gewoon anders – use your illusion! Ze zien hoe dan ook een toekomst waar zij (en jij!) invloed op hebben.”- zo omschreven we ons thema van afgelopen jaar. Dit hebben we heel sterk doorgevoerd in het programma waarmee de link tussen programma en thema misschien nooit eerder zo duidelijk naar voren kwam.

Nieuwe Werelden - Explore the North 2019

Het was aan niemand minder dan A.H.J. Dautzenberg de taak om de zevende editie van Explore the North te openen. In zijn rede liet hij zien hoe er honderd jaar geleden werd gekeken naar het Nederland waarin wij nu leven in 2020 aan de hand van het honderd jaar oude boek van Maurits Wagenvoort *een huwelijk in het jaar 2020*. De conclusie; Wagenvoort had een heel inclusief beeld van de mensheid anno nu, vooral met betrekking tot man/vrouw verhoudingen, rassenvermenging en technologieën. Voor ons een uitstekend voorbeeld van; hoe kan je als kunstenaar een nieuwe wereld scheppen, hoe kan je via kunst naar de toekomst kijken?

Verzet, hoop en positiviteit

Al vrij vroeg in het jaar was daar het verlossende woord; Pussy Riot heeft JA gezegd. Een duidelijker statement van verzet, hoop en positiviteit konden we bijna niet maken. Meteen een grote naam, maar dat was alleen maar mooi meegenomen. Deze muzikale Russische activisten stonden voor alles dat we wilden vertellen. Naast een indrukwekkende show op zondag ging Maria Alyokhina (kernlid) in gesprek met Jelle Brandt Corstius en 150 studenten van de Academie voor Popcultuur en Rijksuniversiteit Groningen over de politieke staat in Rusland, haar kunst en hoe je blijft lachen in haar positie. De leden van Pussy Riot waren ook 's avonds nog te gast in een speciaal geprogrammeerde uitzending van Iepen Up Live (Omrop Fryslân). Op zaterdag ondersteunde de Afrofuturistische Camae Aweyan (Moor Mother) haar stevige en activistische boodschap met nog steviger geluid, ging vol in de aanval en raakte met haar woorden (en lichaam) de bezoekers in een volle zaal in het Stedelijk Gymnasium. Tsead Bruinja en Babs Gons gaven reactie op het prijzenwinnende boek *Alleen de bergen zijn mijn vrienden* van politiek gevangene Behrouz Boochani. Het boek dat laat zien dat reflectie een eerste stap naar verandering is. En, gelukkig is er meer dan geweld en verzet, zo landden de muzikanten van het Britse gezelschap Henge op aarde om een boodschap van liefde over te brengen en liet Remy van Kesteren de gehele Bonifatiuskerk betoverd achter met zijn hoopvolle soundscapes in combinatie met schitterende visuals van lichtkunstcollectief het Blauwe Uur.

“Temidden al dit tumult is het makkelijk te vergeten dat haar rauwe provocatieve teksten bijzonder confronterend kunnen zijn met hun zware rake beats. Het is bij vlagen een ongemakkelijk optreden, maar tegelijkertijd ook origineel en oprecht. Uiteindelijk zijn dat toch de kwaliteiten die een show memorabel maken in plaats van plichtmatige pretenties.”
- 3voor12 Friesland over Moor Mother

Is vragen stellen het antwoord?

Nieuwe paden verkennen, vorm geven aan het onvoorstelbare. Die uitdaging wilden we onszelf graag opleggen, maar ook het publiek. We denken dat de angst voor het onbekende ten grondslag ligt aan onbegrip, intolerantie en polarisatie. Maar de angst voor het onbekende is ongegrond en als we eraan vasthouden, blijven we bibberend stilstaan met z'n allen. Tijd om iedereen in het diepe te gooien. We willen kritisch, maar ook constructief zijn. Wij hebben niet alle antwoorden, maar we zijn hier wel naar op zoek gegaan. Met behulp van de kunst.

Zo beantwoordden Daan Roovers (Denker des Vaderlands) en Line Hut (Jonge Denker des Vaderlands) vragen als hoe kunnen wij gezamenlijk verder komen? Hoe zetten we onszelf aan het denken in ons dagelijks leven, zodat we onze plaats in de wereld leren begrijpen? Zij combineerden actualiteit met filosofische inzichten en reageerden op onze individuele verantwoordelijkheid onder het kapitalisme. Joost Oomen, door de Volkskrant uitgeroepen tot een van de literaire talenten van 2020, ging in zijn voorstelling Vruuchtjes Eten op zoek naar de betekenis van vrolijkheid. Wat is vrolijkheid precies en wat is het belang van vrolijkheid in een wereld die steeds meer geregeerd wordt door politiek gestoeld op schrikbeelden en angst? Een memorabele voorstelling die bezoekers zeker vrolijk - en volgekleefd met popcorn en vruchtjes - hebben verlaten.

“in november jongstleden baarde oomen opzien in de westerkerk leeuwarden met de performance vruchtjes eten. gehuld in een psychedelische pyjama wierp hij vruchtjes de zaal in, die de toeschouwers in hun navel konden stoppen, ‘zodat je de hele dag gelukkig bent!’” – de volkskrant

In het Grote Onbekende schreven Elise Smit, Robin Bodde en Sybren v/d Velde (de talentvolle scribenten van ons schrijversprogramma Meeuw Jonge Schrijvers, in samenwerking met Oerol) een verhaal op basis van een portretfoto van studenten van het Maritiem Instituut Willem Barentsz (Terschelling). Wat denk jij terwijl je naar iemand kijkt die je niet kent? Wat voor inschatting maak je? Kijk je naar uiterlijk, of probeer je ook voorbij huid en haar te kijken? Hoe geef je een onbekende een verhaal? Op Explore the North hebben deze studenten en de jonge makers elkaar voor het eerst ontmoet en konden bezoekers de resultaten van het proces meemaken.

Wat levert woede op? Waarom blijft de een altijd positief en is de ander snel boos? Heeft boos worden nut? En hoe constructief is woedend zijn eigenlijk? Kristien Hemmerechts, Özcan Akyol, Dean Bowen en Elfie Tromp maken allen vanuit een andere insteek werk waarin woede een rol speelt. In Woedend! gingen de auteurs op Explore the North met elkaar in gesprek over onder andere bovenstaande vragen.

“De binnenstad van Leeuwarden was dit weekeinde een fenomenaal podium voor de voordrachtskunst. Ja, dat woord inderdaad: voordrachtskunst. Dat klinkt volgens sommigen wat belegen, maar dat was het zeker niet. Literatuur is niet statisch; literatuur kan bruisen. Tijdens Explore the North transformeert Leeuwarden tot een tuin van taal.” - Leeuwarder Courant

Theater/Performing Arts

Vorig jaar hebben wij een mooi rijtje theatervoorstellingen toegevoegd aan het programma van Explore the North. We merken dat het goed past binnen ons interdisciplinaire profiel en willen hier de komende jaren meer aandacht aan besteden. Tegelijk met die ambitie merkten we ook een gemis aan expertise in ons bestaande team en daarom hebben wij theaterprogrammeur Jonathan Offereins aangetrokken om deze lijn voor de komende jaren uit te bouwen. Ondanks een aantal mooie boekingen op dit vlak zoals de dansvoorstelling *Ayahwasca* van ISH Dance Collective & Amenti Movemeant die we samen met de Harmonie presenteerden, een performance van Teddy's Last Ride tijdens de expeditie en de muzikale theatervoorstelling *Red Cavalry* van Koenraad Tinel & Oleg Lysenko én onze eerste (!) kindervoorstelling Boer Dandy Gaat naar de Maan zien we hier nog veel mogelijkheden in de toekomst.

Teddy's Last Ride - Explore the North 2019

“En even later, in Zalen Schaaf, denderde Mdou Moctar uit Niger over het publiek met heftige gitaarpsychedelica uit de woestijn. Friesland de wereld in en de wereld naar Friesland, dat doet Explore The North goed.” - Leeuwarder Courant

Fryslân into the world und die Welt en Frise

Het bouwen aan een internationaal creatief netwerk van gelijkgestemde organisaties en artiesten uit het Noorden is een belangrijk doel van Explore the North. Door een internationaal platform te creëren willen wij culturen elkaar laten beïnvloeden en verrijken. Daarmee dragen we bij aan de interculturele vermenging in Fryslân als tegenpool van een te grote focus en nostalgische kijk op een ‘afgesloten Friese cultuur’. Ook het samenbrengen van lokaal talent met (inter)nationale toppers is een ambitie. Een platform dat zijn internationale vleugels uitslaat, maar ook goed onthoudt wat haar lokale bedding en talent is.

Zo bracht de wereldberoemde, Britse percussionist Pete Lockett (UK) – bekend van samenwerkingen met onder andere Amy Winehouse, Peter Gabriel en Pet Shop Boys – samen met het Leeuwarder Pasveerkorps (onder leiding van David van der Heide) een uniek project rondom Indiase ritmiek naar de zevende editie van Explore the North. Ze presenteerden voor het eerst een speciaal gecomponeerd stuk en leerden de bezoeker over Indiase ritmiek en bijbehorende ritmische taal (Konnakol) in een voorafgaande lezing. Dichters Sytse Jansma en Frank Keizer reisden in 2018 naar Kenia. Ze kwamen in contact met prachtige poëzie, boeiende mensen en een adembenemende cultuur, maar werden ook geconfronteerd met andere werkelijkheden, politieke intrige en zichzelf. Daar in Kenia waren ze ‘De Westerling’. Terug in Nederland verwerkten ze hun ervaringen in twee

EXPLORE THE NORTH

persoonlijke performances die ze tijdens Explore the North voor het eerst naar buiten brachten. Nibiru - bestaande uit de Iran afkomstige zangeres Sanam Tahmasebi en oed-speler Jelte Fossen uit Groningen - bracht een nieuw fris geluid met Perzische invloeden en gedichten naar de Westerkerk. De rauwe afropunk van Tshegue, Afghaanse volksmuziek van Kefaya ft. Elaha Soraar, de afrofuturistische Kaleo Sansaa en de innovatieve saharablues van Mdou Moctar brachten warmte naar het koude Friesland in november.

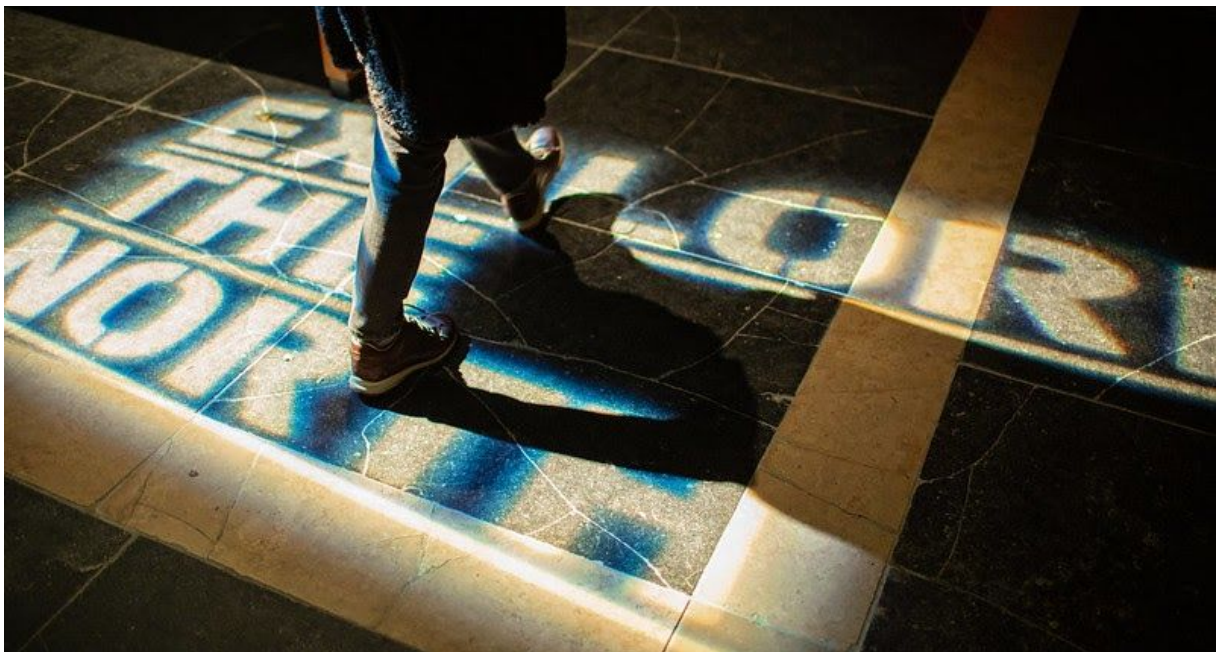
Pitou - Explore the North 2019

Woorden, talen, verhalen en stemmen

Chantal Acda heeft een ongekennde fascinatie voor 'de stem', niet alleen als instrument maar ook als middel om onze wereld te onderzoeken. Op Explore the North ging haar muziektheatervoorstelling *PÛWAWAU* in Nederlandse première, een onderzoek naar de universele factoren die stemmen verbinden. In *Genesis - a New Beginning* nam Guus Kuijer in een bijzonder verhalend concert met Kamerorkest van het Noorden de bezoeker mee naar het allereerste begin. Een voorstelling gebaseerd op zijn herschrijving van delen uit de Bijbel. Tijdens *Lost Lines* gebruikten Pitou, Binkbeats en Mischa Porte verloren woorden (aangeleverd door o.a. Spinvis, Wende en Toon Tellegen) als fundament voor een verrassende muzikale improvisatie. Jelle Brandt Corstius bezocht de noordelijkste bossen van de wereld samen met fotograaf Jeroen Toirkens op een zoektocht naar mensen en verhalen, die zij deelden met de bezoekers tijdens *Borealis*.

Zien wat dichtbij is

Het is soms makkelijk om de dingen van dichtbij over het hoofd te zien, omdat de verrekijker gericht is op het spannende, onbekende dat ergens achter de bomen schuilt. Maar voor ons is ook de lokale scene, het lokale talent of de lokale gevestigde orde minstens zo belangrijk voor het profiel van Explore the North. Daarom programmeren wij ook graag uit de buurt. Zo speelde de dokkumer (door het legendarische Amerikaanse label Subpop getekende band) The Homesick hun enige Nederlandse show tijdens Explore the North 2019, presenteerden we de première van Meindert Talma's *Domela Passie* net als de première van *Ravijn* van het Leeuwardense Hilbrandt, weten we inmiddels wie de wereldberoemde uit Hallum afkomstige 猫 シ CORP. is en speelde Esther de Jong haar Nederlandstalige dagboekmuziek in de Waalse Kerk.

Explore the North 2019

Expedities

De expedities zijn ieder jaar opnieuw een populair programma-onderdeel van Explore the North. Met gidsen van A Guide To Leeuwarden en het Historisch Centrum Leeuwarden gingen honderden bezoekers op expeditie door Leeuwarden. Onderweg kwamen zij performances tegen van Daan Doesborgh, Elske van Lonkhuysen, Sytse Jansma, Poezieboys, Evva, Michelle Samba, David van der Heide, Iris Woutera, Cissy Joan, Teddy's, Last Ride, The First Wolf en Douwe Doorduyn op locaties die normaal niet makkelijk toegankelijk zijn.

Anders nog iets

Het is bijna teveel om allemaal te noemen, maar ook zonde om het niet te doen. We hebben dit jaar zoveel moois mogen programmeren naast het festival zelf. De bijzondere onderwater opera Aquasonic, die vorig jaar helaas niet door ging, vond dit jaar plaats in de week voor het festival. Met 3 shows hebben zij een weergalozе indruk achtergelaten bij

de bezoekers. Een fijne samenwerking tussen Stadsschouwburg de Harmonie en ons. Hetzelfde gold voor *En Toen Schiep God Mounir* van Mounir Samuel. Samen met Noordelijk Film Festival presenteerden we de première van *de Immigrant*, een voorstelling vol muziek, koorzang, dans en filmbeelden gemaakt door het Fries Project Orkest. Voor de opening van de 'nieuwe' Westerkerk mochten wij de programmering verzorgen en boekten we Woe Blind Birs, Nina Iggy, Cissy Joan en het Kanaal. Met New Noardic Wave en de Popfabryk werkten we samen in een project over het Europaplein, een grote rotonde in Leeuwarden waar een aantal makers zich opsloten in een hotel om hun gedachten te wisselen over een uiteenvallend Europa. Last but not least, met Oerol hebben we een start gemaakt in een langdurige samenwerking met het Project Oerol Spoelt Aan!

Silent Messengers - Explore the North 2019

In onze comfortzone

Waar we vorig jaar schreven dat we in 2018 een festival maakten dat bijna te groot voor ons was, dat we ons tot het maximale hebben uitgedaagd en daarmee buiten onze comfortzone stapten voelt deze ruimte in 2019 juist alsof het onze comfortzone is. We willen veel, maar kunnen ook veel. Dit jaar was ergens het jaar om ons te bewijzen, naar binnen, maar ook naar buiten toe. Wij - van Explore the North - kunnen dit en gaan dit doen. Een festivalmaand, een productiehuis-jaar, niemand kan meer om ons heen.

Verbeterpunten en onderzoek

Een evaluatie - zelfreflectie - heeft enkel nut op het moment dat je ook actief iets met de uitkomst doet. Zo hebben we vorig jaar geconstateerd dat de combinatie van locatie en project/performance nog een zoektocht bleek. Daar hebben we dit jaar heel erg de focus op gelegd en ook wat - misschien lastige - beslissingen in moeten nemen. Dat resulteerde er wat ons betreft in dat het tijdens deze editie geen issue is geweest. Hetzelfde geldt voor

onze 'angst' voor publiektrekkers, de kruiwagens die het publiek over de streep moeten trekken. Met namen als Pussy Riot en Weval maken we hier ook (hoewel klein) stappen in, grotere namen voor - overwegend jong - publiek die juist heel goed passen binnen onze artistieke visie.

Veel van het programma pakte goed uit, de reacties waren positief en alles leek op zijn plek te vallen. Maar er is natuurlijk altijd iets te verbeteren of te ontwikkelen. De grootste aandachtspunten voor het komende jaar zijn voor ons de opzet van het blokkenschema en de inclusie van de Friese taal. Vanuit het publiek zijn er enkele reacties geweest op de krapte in het blokkenschema, er is teveel moois te zien in te weinig tijd. Hoewel dat een luxeprobleem te noemen is, begrijpen wij ook dat mensen liever op hun dooie gemakje een route door het programma wandelen dan joggend van hot naar her te moeten rennen om niks te missen. Iets voor onze programmeurs om over na te denken. Het tweede aandachtspunt is de inclusiviteit van het Fries. Meertaligheid is één van de aspecten in onze programma-visie die we nastreven, iets waar we onze weg nog in vinden. Programmeren in Nederlands en in Engels is een definitie van meertaligheid, maar dat is uiteraard niet wat we bedoelen. We onderzoeken verschillende (soorten) talen, verschillende culturen en daar hoort het Fries bij. We opereren vanuit de enige provincie in Nederland met haar eigen taal en dat is iets waar we trots op zijn en niet vergeten, maar ook niet willen 'voortrekken'. Dat we in Friesland onze basis vinden betekent niet persé dat we een Friestalig festival zijn. Hoe belangrijk is het voor ons dat het Fries overduidelijk vertegenwoordigd wordt in ons programma? Gaat Friestaligheid boven kwaliteit? Dat is een vraag die we ons komend jaar gaan stellen.

Het Pasveerkorps - Explore the North 2019

Partners in een hoofdrol

Zoals mag blijken uit het bovenstaande werken wij veel samen met partners bij het realiseren van het programma en onze eigen producties. Wij zien dit als een belangrijke rol voor het festival. Om een verbinder te zijn, maar ook om hier in Friesland betekenisvolle verbanden te leggen met partijen van buiten onze eigen provincie. In 2019 hebben wij de vele partnerschappen uitgewerkt tot een grote verzameling van eigen producties die met succes tot stand zijn gekomen. We merken dat de vraag, de behoefte in Friesland groot is en er ruime kansen liggen om dit de komende jaren nog verder uit te breiden.

In 2019 werkten wij voor de totstandkoming van het programma onder meer samen met:

Oerol
Noord Nederlands Orkest
Popfabryk
LF2028
de Moanne
Meeuw Jonge Theatremakers
Podium Asteriks / de Stadsoase
Welcome to The Village
Tryater
Stichting Westerkerk Leeuwarden
Noordelijk Film Festival

EXPLORE **THE** **NORTH**

Tresoar
de Taalalliantie
Afûk
De Schrijverscentrale
A Guide to Leeuwarden
Stadsschouwburg de Harmonie
Iepen Up
Dichter bij Leeuwarden
Zuperstition
Self. Collective
Keunstwurk/Fulkaan
New Noardic Wave
Verhalenavond
Pier21
Waddenacademie
DeBuren
dBieb
Wintertuin/De Nieuwe Oost
Up North
Hit the North
Bab Ad-daar
Station Noord
Fish Migration Foundation
Boekhandel van de Velde
Academie voor Popcultuur
Historisch Centrum Leeuwarden
Double 2 Productions / Jan Douwe Kroeske

Speellijst Festival Explore the North 2019

Totalen

Totaal aantal optredens | 146

Aantal optredens podiumkunsten (professioneel) | 72

Aantal optredens literatuur (professioneel) | 31

Aantal optredens podiumkunsten/literatuur (professioneel) | 22

Overig | 21

Zalen Schaaf

Openingsrede A.H.J. Dautzenberg (NL)

Chantal Acda - Püwawau (NL/BE)

Mdou Moctar (NE)

Meindert Talma - de Domela Passie (NL)

Hilbrandt - Ravijn (NL)

Tshegue (FR/CG)

Weval Live Duo (NL)

Afterparty met Lakuti & Jamie Tiller (GB/ZA)

Pussy Riot (RU)

Bonifatiuskerk

Kamerorkest van het Noorden & Guus Kuijer - Genesis A New Beginning (NL)

Ava (GB)

Koenraad Tinel & Oleg Lysenko - Red cavalry (NL/BE)

Remy van Kesteren & Het Blauwe uur - Shadows (NL)

Hania Rani (PL)

Peter Broderick (GB)

Stedelijk Gymnasium

The Homesick (NL)

Moor Mother (VS)

Henge (GB)

Kefaya ft. Elaha Soroor (GB/AF)

Kaleo Sansaa (ZM)

De Manege

Nieuwe werelden met Nederlandse en Vlaamse kunstenaars:

Anne Brouwer (wereldbouwer), Ayla Hoed (filosoof en kunstenaar in wording), Tristan Visser (sound artist), Gabriëlle Terpstra (schrijfster), Igor Kramer (wereldbouwer), Marc Quere (kunstenaar), Sam van Zoest (wereldbouwer), Rudolf J.B. Buirma (storyteller), Arnold Nauta (videomaker), Amarylis De Gryse (schrijfster)

De Westerkerk

Kristien Hemmerechts, Özcan Akyol, Elfie Tromp en Dean Bowen - Woedend! (NL)

Pitou, Binkbeats & Mischa Porte - Lost Lines (NL)

ZUHAUSE & het Noord Nederlands Orkest - Eliën (NL)

Daan Rovers en Line Hut (NL)
Joost Oomen & Kruidkoek - Vruchtjes Eten (NL)
Pete Lockett & Pasveerkorps Leeuwarden (GB/NL)
Lucky Fonz III (NL)
Andy Fierens - Boer Dandy gaat naar de Maan (BE)
Nibiru (NL/IR)
Blabbermouth met: De Poezieboys, Edna Azulay, Kopje Onder, Tim Verbeek, Joost Oomen, Witlof (NL)
Jelle Brandt Corstius & Jeroen Toirkens - Borealis (NL)

Waalse Kerk
Tsead Bruinja & Babs Gons over Behrouz Boochani (NL)
Sebastian Plano (AR)
Esther de Jong (NL)
Thor & Friends (VS)
Oerol College - Silent Messengers (NL)
A.H.J. Dautzenberg en Rob van Essen (NL)

De Eestroom
Drahla (GB)
Life (GB)
猫 シ CORP. (NL)
Het grote onbekende met Meeuw Jonge Schrijvers
Opgepoetst - Elske van Lonkhuyzen en Maximilli in samenwerking met Wintertuin (NL)
Poetic Resistance met Abdomen, Martin Rombouts, Maxime Garcia Diaz en Dean Bowen (NL)
Bad Breeding (GB)

Obe
Leegstandsproza (NL en BE)
ÜKKU (FI)
Nerdproza
Sytse Jansma en Frank Keizer
Oerol College - Nieuwe Werelden
2 Meter Sessies met Jan Douwe Kroeske met: The Homesick, Tsead Bruinja, Niels Steenstra, Anton Dautzenberg, Ruben Planting, Pete Lockett en David van der Heide, Frino (Koen Frijns), Maximilli en Arjan Hut

DBieb
De leesclub met Kristien Hemmerechts
Literaire bijna-dood-ervaring van lepen Up Live

Natuurmuseum Fryslân
Babette Rijkhoff en Eva Koopmans - stemmen uit de nacht
Oerol College

Stadsschouwburg De Harmonie

Ish dance collective & Amenti Movemeant - Ayahuasca

Overig

Oerol College - Studio Maarten Kolk en Guus Kusters - Silent Messengers

Eurohotel - Europaplein: Artist in Residence

Between Music (DK) - Aquasonic (3 shows)

Mounir Samuel - En toen schiep God Mounir

Fries Project Orkest - de Immigrant (2 shows)

Opening Westerkerk i.s.m. Up North met Woe Blind Birds, Nina Iggy, Cissy Joan en het Kanaal

Expedities

Diverse expedities door de binnenstad met podiumkunsten en letteren als basis. Met optredens van:

Daan Doesborgh, Elske van Lonkhuysen, Sytse Jansma, Poezieboys, Evva, Michelle Samba, David van der Heide, Iris Woutera, Cissy Joan, Teddy's Last Ride, The First Wolf, Douwe Doorduyn, Seewolf

Stadskas

Podium Asteriks / Stadsoase met SKRRRT en The Love Triangle + Peen Soundsystems.

Noorderkroon Prijsuitreiking

Rummiklub

Open-Mic Sint Maarten

Academie van Popcultuur maakmiddag

Denksessie Gemeente Waadhoeke

Local Heroes van Veer Agency met Woe Blind Birds, Delore en Wiebe

KEK - Cultuureducatie festival

Hit the North met: Lester Blackfield, Mary Confurius en Meadowlake.

Verhalenavond

De Linkse Mannen Lossen Het Op - Het boekje uit het verdomhoekje

Zuperstition

Jong Ondernemend Fryslân

Bab Ad-daar

Self. Collective

Iepen Up Live (Omrop Fryslân) met o.a. Joost Oomen en Kruidkoek, Mounir Samuel en

Nieuwe Werelden

Dichter Fan Fryslân Awardshow

Dichter bij Leeuwarden

Productiehuis Explore the North

Waarom een productiehuis?

Die vraag is snel te beantwoorden: er is grote behoefte aan een productiehuis. Het ontbreekt in Fryslân aan ruimte om nieuw werk te ontwikkelen. Slechts enkele partijen hadden in de afgelopen jaren de mogelijkheid om vanuit deze provincie kunst te maken die zich landelijk kan meten en het lokale veld dus overstijgt. Door deze karige infrastructuur vallen veel talentvolle makers die zich professioneel willen profileren buiten de boot. Het is dan ook niet vreemd dat veel (jonge) makers vertrekken uit Fryslân. Dat dit anders kan, is vorig jaar gebleken. In 2018 toerden er verschillende Explore the North-producties uit Fryslân, zoals de Relaxerette en Solo, door het gehele land. Ook werden er internationale samenwerkingen aangegaan in het kader van Lân fan taal, het grote talenproject van LF2018. De vraag naar aanbod vanuit Fryslân is enorm, zo blijkt uit de indrukwekkende bezoekersaantallen van de vele producties die in 2018 al tot stand zijn gekomen. Een noordelijk productiehuis biedt de ruimte aan makers van hier om zich te ontwikkelen en biedt kunstenaars van buiten het noorden (en van buiten Nederland) de mogelijkheid hun ideeën in een Friese context ten uitvoer te brengen. Die uitwisseling geeft een enorme impuls aan het culturele klimaat van Fryslân.

Zoals eerder in dit verslag gemeld hebben wij dit jaar officieel een start gemaakt met ons eigen productiehuis voor taal, literatuur en meertaligheid. Wij hebben met vele makers en partners een aantal mooie producties ontwikkeld.

Producties tijdens het festivalweekend

Het Grote Onbekende met Meeuw Jonge Schrijvers

Op basis van een portretfoto van studenten van het Maritiem Instituut Willem Barentsz (Terschelling) schreven Elise Smit, Robin Bodde en Sybren v/d Velde (de talentvolle scribenten van Meeuw Jonge Schrijvers) een verhaal. Wat voor leven hebben deze leeftijdsgenoten, die hun toekomst zien in de zee? Via een multidisciplinair zwaan-kleef-aan project gaven ook andere jonge performers hun interpretatie van Het Grote Onbekende - de ander. Op Explore the North ontmoetten de makers en de studenten elkaar en presenteerden ze het resultaat van dit proces. Een samenwerking tussen Meeuw Jonge Theatermakers, Oerol, Maritiem Instituut Willem Barentsz en Explore the North. In juni 2019 was het project ook op Oerol te zien.

Blabbermouth

Na het succes van vorig jaar is Blabbermouth weer terug! Een diverse groep aan woordkunstenaars liet zich in trance brengen en barstte uit in een poëtische spraakwaterval. De Poezieboys, ware poëtische podiumbeesten, zweepten het publiek op en lieten de woorden door de zaal tolleren als voetzoekers. Deze experimentele improvisatievoorstelling onderzoekt de ware essentie van het woord. Blabbermouth is een productie van Explore the North en de Poezieboys. Met: De Poezieboys, Edna Azulay, Kopje Onder, Tim Verbeek, Joost Oomen, Witlof (NL)

Nerdproza

Na middenstandsproza, ziekenhuisproza en rechtbankproza maakten we dit jaar Nerdproza. Voor Nerdproza gingen de schrijvers Daan Doesborgh, Zen Roorda en Syds Wiersma buiten de gebaande paden en spraken met drie fervente gamers (Miek Reen - Minecraft, Ties Wijnen - Bioshock en Wouter Hylkema - Civilization) over hun passie. Dit leverde buitengewone verhalen van Daan en Zen en een prozagedicht van Syds op, die de gamers zelf hebben voordragen, analoog en face to face met een publiek van vlees en bloed.

Nieuwe Werelden

In de voormalige manege in Leeuwarden namen vier teams van kunstenaars en wereldbouwers uit Vlaanderen en Leeuwarden je mee naar de toekomst. Zij ontwikkelden in een week tijd een aantal werken die ons lieten zien hoe zij denken dat de wereld eruitziet in onze nabije toekomst of lichtjaren vooruit. In zowel woord, beeld als geluid. Een uitdagend project dat ons als beginnend productiehuis een belangrijke sociologische les heeft geleerd. Een productiehuis zijn betekent meer dan het faciliteren van materiaal of ruimte, het gaat daarnaast ook om het creëren van een inspirerende en veilige tijdelijke nieuwe wereld voor de kunstenaar. Nieuwe werelden is een samenwerking tussen deBuren, New Noardic Wave, OSG Piter Jelles en Explore the North. Een van de tot stand gekomen projecten uit Nieuwe Werelden getiteld Onderstroom gaat in 2020 verder ontwikkeld worden.

Leegstandsproza

Samen met Vlaams-Nederlands huis deBuren, Stad in de Maak en LNVt gaf Explore the North drie Vlaamse schrijvers (Anke Verschueren, Sabine Ingabire en Younes van den Broeck) en drie Friese schrijvers (Wessel de Vries, Obe Alkema en Marrit Jellema) de opdracht om verhalen over bewoners uit de Almondestraat in Rotterdam te vangen. In deze straat moeten 52 sociale woningen over een tijdje allemaal plaats maken voor nieuwe appartementsgebouwen en andere projectontwikkelaarsideeën. De sociale woningen worden gesloopt of heel ingrijpend gerenoveerd in verband met funderingsproblemen. De schrijvers trokken in bij de bewoners en schreven een levensverhaal. Samen met een bewoner bereiden ze een tekst voor, geïnspireerd door het levensverhaal van de bewoner in kwestie. De bewoner zelf droeg de tekst zelf voor tijdens verschillende presentatiemomenten en soepavonden in Rotterdam én Leeuwarden. Het resultaat was een intiem kijkje in het leven van deze Rotterdammers. Zes residenties in de zomer in Rotterdam en eindpresentaties in november en december.

Hilbrandt - Ravijn

Hilbrandt maakte in co-productie met Explore the North en de Popfabryk een razende, futuristische kerkdienst voor de motorracer die stil bleef staan. Het plan van Hilbrandt werd geselecteerd uit een aantal ingezonden plannen naar aanleiding van de open call van Popfabryk en Explore the North. Explore the North slaat al enkele jaren de handen ineen met de Popfabryk met deze open call. Op deze manier worden nieuwe Friese producties op het vlak van de popcultuur gestimuleerd en gerealiseerd. Ravijn is samen met de Popfabryk en Explore the North gerealiseerd en de première is vertoond tijdens Explore the North.

Poetic Resistance

Aan boord van de Eestroom staken Leeuwarder punk/garageband Abdomen en de performers Martin Rombouts, Maxime Garcia Diaz en Dean Bowen hun koppen bij elkaar voor nieuw werk over woede en verzet. Een vurige kruisbestuiving en een poëtische aanklacht van zes jonge, getalenteerde makers.

Joost Oomen & Kruidkoek - Vruchtjes Eten

Schrijver, dichter en performer Joost Oomen (1991) en de garagejazzband Kruidkoek maakten de bezoeker in Vruchtjes Eten onderdeel van een onderzoek naar vrolijkheid. Wat is vrolijkheid precies? Wat is het belang van vrolijkheid in een wereld die steeds meer geregeerd wordt door politiek gestoeld op schrikbeelden en angst? En natuurlijk de grootste vraag die in ons opkomt: waarom eigenlijk vruchtjes? Eén ding is zeker: de vrolijke chaos op het podium maakte een hoop los bij het publiek!

Joost Oomen & Kruidkoek - Explore the North 2019

Producties buiten het festivalweekend

De Relaxerette

De Relaxerette van Arjan Kruidhof en Explore the North stond dit jaar bijna een maand in Singapore tijdens Singapore Arts Festival. Deze literaire hangmattenmachine ging in 2018 in première met teksten van Marieke Lucas Rijneveld, Marc van der Holst, Heksenhamer, Jamila Faber, Jolle Roelofs en Pieter van der Sman. Het project werd een enorme hit en

was in 2018 onder meer nog te zien op Oerol, Noorderzon, Oranjewoud Festival, Simmerdeis en in 2019 op Singapore Arts Festival.

Alles is een scheermes

Deze locatieproductie is in 2018 gemaakt met teksten van vijf van onze jonge schrijvers. Aanstormende kunstenaars die een nieuw geluid laten horen in het Friese schrijverslandschap. Ze laten zien en horen dat taal zich ontwikkelt, strijken de rimpels uit de literatuur. Dat is precies de reden waarom Meeuw jonge theatermakers en Explore the North het nodig vonden een schrijfopleiding voor jongeren op te zetten. De voorstelling was in maart 2019 vijf keer te zien in de Westerkerk.

Fryslân Dei

Explore the North werd door de Friese Commissaris van de Koning Arno Brok gevraagd het programma te verzorgen voor een meertaligheidsdag in Brussel in oktober. In de Warande maakten wij een opmerkelijk programma met optredens van Dichter des Vaderlands Tsead Bruinja, Arjan Hut & Wiebe Kaspers, Michelle Samba en het Kanaal. Daarnaast spraken Willem Bongers-Dek (directeur van deBuren) en Mark Hospers (directeur van Expore the North) over kunst en meertaligheid.

Overige producties

In 2019 was de voorstelling Solo, die wij in 2018 maakten in samenwerking met het Noord Nederlands Orkest nog een aantal keren te zien in de context van de concerten van het orkest. Daarnaast presenteerde dichter Arjan Hut nog geregeld zijn Citybook (2018) in samenwerking met pianist Wiebe Kaspers.

In 2019 (co)produceerden wij in Leeuwarden een aantal interdisciplinaire producties die tijdens het festival in 2019 het levenslicht zagen en in 2020 en 2021 gaan toeren. Dit betreft o.a. Vruchtjes eten van Joost Oomen & Kruidkoek, Poetic Resistance van Martin Rombouts, Maxime Garcia Diaz, Dean Bowen en Abdomen (vanaf 2020 met Willie Darktrousers), Blabbermouth met de Poezieboys en Onderstroom met Amarylis de Gryse, Tristan Visser en Sam van Zoest. In 2019 legden wij ook de basis voor weer een veel voller jaar in 2020.

Publiek en Marketing

Van meer naar breder

Het woord publieksopbouw of eerder de regel gebrek aan publieksopbouw is iets wat veel in onze plannen en evaluaties terugkomt. Leeuwarden/Friesland heeft geen publieksopbouw gedaan in de afgelopen decennia. Dit staat buiten kijf, maar is misschien ook iets dat we inmiddels genoeg geroepen hebben. En ergens doet het ook af aan het publiek dat er wél is. Dat is namelijk een steeds groter wordende groep mensen, van verschillende leeftijden en achtergronden die aandachtig en nieuwsgierig zijn. Niet bang voor het onbekende en op zoek naar de scherpe randjes! Publiek dat dwaalt door de stad met een programmaboekje in de hand, van locatie naar locatie gaat en iets meemaakt wat betoverend is of vaag of vreemd of bijzonder of helemaal niks of juist helemaal alles. Publiek dat blijft zitten tot het einde, in stilte zonder geklets. The Dutch Disease heeft Explore the North niet bereikt. Ook dit jaar zagen we ons publiek verbreden. We gaan niet voor meer (natuurlijk wel een beetje, maar niet zo exponentieel als eerder gedacht/gehoopt), maar voor breder. Als we heel eerlijk zijn bestond ons publiek lange tijd vooral uit hoogopgeleide Nederlandse 40-plussers. Daar is de laatste paar jaar echt verandering in gekomen. Dit jaar zagen we bijvoorbeeld aanzienlijk jongere mensen, tijdens de voorstellingen en met name ook in de Stadskas. Mensen in alle soorten en maten zich welkom laten voelen op Explore the North is ons streven dat met de Stadskas al een stuk makkelijker wordt gemaakt.

Bezoekersaantallen

Festival Explore the North trok in 2019 zo'n 7500 bezoekers, waarvan iets meer dan 5500 voor de programma-onderdelen in de stadskas, op locaties in de binnenstad en het festival. Dat betrof ongeveer 3250 betalende bezoekers en zo'n 2250 niet-betalende bezoekers (inclusief de Stadskas). Gezamenlijk deden deze bezoekers 11.630 voorstellingsbezoeken, waarvan 7.392 betaald.

Daarnaast trokken de eigen producties buiten de festivalperiode nog zo'n 5000 bezoekers in 2019 (in Rotterdam, Brussel, Singapore, maar ook op Oerol en in de Westerkerk). Omdat in 2019 onze productiehuisbijdrage pas in juli werd beschikt, waren (vrijwel) al onze producties in 2019 verbonden aan de festivalperiode (premières en work-in-progress presentaties). Een aantal Explore the North-producties ontwikkeld in najaar 2019 gaat in 2020 en 2021 nog op tournee.

Nieuwe vormgeving en campagne

Een stevige basis vraagt om een stevige vormgeving. Dit jaar is onze huisstijl (inclusief het logo), de website en alle andere vormgeving op de schop gegaan. Uitdagender, sprekender en opvallender was het devies. Zo zijn we met de vormgever uitgekomen op statement-achtige vormgeving. Grote letters en contrasterende kleuren. In de campagne maakten we veel gebruik van quotes die zijn uitgesproken of geschreven door onze artiesten. Online zijn we het hele jaar door goed zichtbaar geweest, op de website, via Facebook en Instagram. Offline zijn we al vroeg begonnen met grote postercampagnes langs de weg en hebben we veel posterverspreiding rondes gedaan. De opvallende blauw/rode posters waren op een bepaald moment niet meer te missen.

EXPLORE THE NORTH

Publieksonderzoek

Direct na het festival hebben we een vragenlijst verstuurd naar onze bezoekers, hierop hebben 131 mensen gereageerd. De gemiddelde leeftijd van de respondenten is 46 jaar, van 92% is de hoogst genoten opleiding HBO/WO. In het onderzoek zien we dat de bijna 27% Explore the North voor het eerst bezocht heeft en 49% 5 - 10 programmaonderdelen heeft gezien (22% zelfs 11 - 15 onderdelen). Social media en vrienden/bekenden worden het meest als antwoord gegeven op de vraag hoe men in aanraking is gekomen met Explore the North, maar het mooiste antwoord was toch wel: It's Everywhere. De voornaamste redenen om Explore the North te bezoeken zijn het programma, de locaties en de sfeer. Het gemiddelde cijfer dat is gegeven is een 8 (vorig jaar een 7,8) en 93,13% geeft aan Explore the North nog een keer te willen bezoeken.

Aan het eind van het onderzoek kregen de respondenten nog de mogelijkheid om een opmerking in te vullen, veelvoorkomende reacties die we terugzagen betroffen - exact als vorig jaar - positieve uitlatingen over de diversiteit in het programma, de fijne sfeer en de mooie locaties. De expedities werden weer positiever beoordeeld en de kleinschaligheid/intimiteit werd een aantal keer opgemerkt.

Verbeterpunten van de respondenten die we een aantal keer terug zagen komen hadden vorig jaar betrekking op de ontbrekende horeca op veel locaties, daar hebben we dit jaar

EXPLORE THE NORTH

een flinke verbetering in geslagen en zien we dan ook niet meer terug in dit onderzoek. Dit jaar benoemen de bezoekers een aantal keer de krapte in het blokkenschema, mensen hadden het gevoel dat ze moesten rennen om op tijd bij een volgende voorstelling te zijn. Daarnaast is de duurzaamheid van de Stadskas, met name het gebruik van plastic een aantal keer aangehaald. Ook wordt het gemis aan Friese dichters of de Friese taal een aantal keer genoemd. Punten voor ons om aandacht aan te besteden in het komende jaar.

Weval - Explore the North 2019

De top 10 van 2019 volgens de respondenten:

1. Remy van Kesteren
2. Pussy Riot - Riot Days
3. Joost Oomen & kruidkoek - Vruchtjes Eten (onze eigen productie!)
4. Meindert Talma - De Domela Passie
5. Ava
6. Lucky Fonz III
7. Hania Rani
8. Pete Lockett & het Pasveerkorps
9. Henge
10. Weval

Een mooi lijstje met - naast de verwachte grotere namen - ook 'jonger' programma zoals Weval en Henge in de top 10. De expedities en de Bonifatiuskerk zijn daarnaast ook vaak genoemd als mooiste programmaonderdeel. Het is mooi en belangrijk voor ons om te zien dat er wederom (vorig jaar was het Solo van het NNO) een eigen literaire productie in de top 3 van favoriete voorstellingen staat.

Kaartverkoop

Van de kaartverkopers via het systeem Eventbrite is 52% afkomstig uit Friesland en 32% afkomstig uit Leeuwarden. Dat aandeel zal in werkelijkheid groter zijn wanneer de deurverkoop (waarvoor wij deze gegevens niet hebben) wordt meegeteld. Dit betekent dat 48% van buiten Friesland komt, met pieken in de grotere steden Amsterdam, Groningen, Utrecht en Rotterdam, maar ook vanuit alle andere provincies komen bezoekers richting het Hoge Noorden voor Explore the North. Daarnaast trok Explore the North ook weer een aantal bezoekers uit het buitenland met kaartkopers uit Duitsland, Zweden, Groot-Brittannië en België.

Explore the North in de media

Explore the North is veel onder de aandacht geweest in met name de lokale media. Leeuwarder Courant, Dagblad van het Noorden, Friesch Dagblad, Suksawat, Huis aan Huis, Omrop Fryslân, Omroep LEO, 3VOOR12, Tzum etc. Dit betrof ook vaak grote (voor)verhalen over het festival. De landelijke media waren wederom nog wat moeilijker te bereiken (sowieso op deze plek in het land), maar wij zijn blij met de grote aandacht op The Daily Indie.

“Neoklassiek (Remy van Kesteren in schitterend licht, Hania Rani, Peter Broderick) en gelaagde elektronische dance (Weval), afropunk (Tshegue) en Afghaanse zang (Kefaya) en natuurlijk de letteren: in de wereld die Explore The North voor ons blootlegt kan het allemaal. Dat leverde het hele weekend mooie dingen op, in goed gevulde zalen en kerken.” - Leeuwarder Courant

“De magie van kunst, muziek en poëzie valt op eerste festivaldag samen” - 3v12 Friesland

“In een weekend vol literatuur en muziek heeft het stadsfestival opnieuw laten zien dat het over grenzen heen kijkt en durft te dromen over de toekomst” - Friesch Dagblad

De Moanne

Samen met literair cultuurtijdschrift De Moanne maakten wij voor de vijfde keer een geheel eigen Explore the North-nummer dat al ruim voor het festival verscheen. Het werden publicaties vol interviews met optredende artiesten, historische achtergronden en literaire bespiegelingen. Een prachtige uitgave in een oplage van 1500 stuks die terecht kwam bij echte cultuurliefhebbers en gratis mee kon worden genomen tijdens de gehele openingsperiode van de Stadskas en het festival.

Publiciteit in 2019

Volgers Facebook | 3780

EXPLORE THE NORTH

Volgers Twitter | 1611
Volgers Instagram | 1319
Aantal unieke bezoeken website | 28.190
Aantal bezoeken website | 40.302
Aantal pageviews website | 128.032
Aantal exemplaren programmaboekje | 10.000

Bekijk [hier](#) online het programmaboekje van Explore the North 2019.

Explore the North 2019

Financiën

Bij de start van 2019 mogen wij rekenen op tweejarige bijdragen voor 2019 en 2020 van de provincie Fryslân/gemeente Leeuwarden, Fonds Podiumkunsten en het Nederlands Letterenfonds. Daarnaast hadden wij ook nog recht op de laatste termijn van de bijdrage van Leeuwarden-Fryslân 2018. Met deze basis zijn wij aan de slag gegaan om van Explore the North als tijdelijk project te werken naar een continue organisatie die het gehele jaar fungeert als productiehuis en als hoogtepunt het jaar afsluit met een festivalmaand.

Lokale overheden

Van de Provincie en de Gemeente hebben wij een toekenning voor 2019 en 2020 van EUR 100.000 per jaar gezamenlijk voor het festival Explore the North. Daarnaast worden wij door de provincie vanuit de legacy-organisatie LF2028 gesteund in het opzetten van ons productiehuis. Hiervoor kregen wij een bijdrage van EUR 145.000 in 2019.

Publieke en private partners

Met grote trots hebben wij ook het vertrouwen gekregen van twee rijksfondsen in de vorm van tweejarige bijdragen: het Fonds Podiumkunsten (EUR 26.250) en het Nederlands Letterenfonds (EUR 62.592). Dit is heel belangrijk voor ons, maar ook voor een regio waar doorgaans weinig landelijk cultuurgeld neerdaalt. Van het Letterenfonds hebben we een extra bijdrage ontvangen van EUR 13.000 voor 2019 en 2020, waarvan we in 2019 EUR 8.000 besteed hebben aan diverse literaire producties zoals Joost Oomen & Kruidkoek, Blabbermouth, Nieuwe Werelden en Poetic Resistance.

Omdat wij in 2018 prominent onderdeel waren van het hoofdprogramma van de culturele hoofdstad ondersteunde Leeuwarden-Fryslân 2018 ons in de afgelopen jaren met een bijdrage waarvan we EUR 40.000 in 2019 konden besteden. Daarnaast werd Explore the North in 2019 ondersteund door een aantal fijne particuliere partners. Voor het festival kregen wij incidentele bijdragen van Fonds21, VSBfonds, het Leeuwarder Ondernemersfonds (LOF), Het Nieuwe Stads Weeshuis en voor de eerste keer van Stichting Dioraphte.

Voor Aquasonic zijn we ondersteund met een bijdrage van LF2018 (deze is van 2018 naar 2019 doorgeschoven in verband met de annulering in 2018) en een reiskostenvergoeding van het FPK. Daarnaast heeft het Lira Fonds ons ondersteunt met een bijdrage ten behoeve van de honoraria van optredende auteurs. Ook hebben wij in 2018 nog EUR 5.000 voor ons talentontwikkelingsproject met jonge schrijvers doorgeschoven naar dit jaar en besteed aan onze samenwerking met Meeuw Jonge Theatermakers.

Niet gekapitaliseerde bijdragen

Explore the North werd mogelijk gemaakt door allerlei bijdragen 'om niet' van diverse partners. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking met Schouwburg de Harmonie waarbij het pand, de techniek, en de technici voor een groot tot onze beschikking werd gesteld voor Aquasonic. Productiehuis De Popfabryk draagt in het kader van onze gezamenlijke pitch voor makers in de popcultuur EUR 10.000 bij aan een productie die

EXPLORE THE NORTH

tijdens Explore the North in première gaat. Daarnaast maken vele partners werk speciaal voor Explore the North of ze maken het geschikt voor het festival. De kosten die hierbij komen kijken komen niet terug in de begroting van Explore the North, maar zijn wel belangrijke investeringen vanuit de sector.

Explore the North heeft uitstekende verhoudingen met veel leveranciers. Onze productiekosten op het gebied van locatiehuur en -inrichting en kosten techniek en podia zijn hoog. Doordat iedereen in Leeuwarden het belangrijk vindt dat een festival als Explore the North kan plaatsvinden, krijgen wij veel gedaan voor een goede prijs. De uren die onze 100 vrijwilligers in het festival hebben gestoken en al deze andere bijdragen bijdragen zijn niet gekapitaliseerd in de begroting.

Publieksinkomsten

Qua eigen inkomsten blijven de recettes wat achter op de verwachting, maar zijn hoger dan in 2018. We hebben dit jaar wederom geëxperimenteerd met verschillende ticketprijzen, zoals earliëst birds en een korting voor jongeren t/m 20 jaar. Zij konden voor minder dan de helft van de reguliere prijs naar het festival. Daarnaast hebben we voor de voorstellingen *Aquasonic*, *En Toen Schiep God Mounir* en *de Immigrant* achter losse tickets verkocht. Met deze wisselende prijzen en losse tickets blijven we experimenteren, maar we ontkomen niet aan het feit dat Explore the North een lastig festival blijft om te verkopen. Aan de andere kant zijn onze eigen inkomsten uit horeca verkoop naar verwachting en sinds de Stadskas een belangrijk onderdeel van onze dekking.

Self. Collective in de Stadskas - Explore the North 2019

Organisatie

De organisatie die we in de afgelopen jaren hebben opgebouwd heeft zich kunnen ontwikkelen tot een kern mensen die het hele jaar actief is binnen Explore the North. Door de activiteiten rondom het Productiehuis hebben we mensen meer werk kunnen bieden en daarmee kunnen binden aan de organisatie. Het kernteam is solide en bestaat uit een groep (jonge) professionele zzp'ers die de visie van Explore the North uitdragen en met hart en ziel aan het festival werken. We hebben het gevoel dat iedereen sinds dit jaar echt op zijn/haar juiste plek zit, merkbaar aan de rust in het team tijdens het festivalweekend. De programmeurs hebben veel van het programma gezien zonder in uitvoerende productie terug te vallen, er was weinig stress of druk voelbaar in het team en er was voldoende ruimte en bereidwilligheid voor mensen om elkaar te helpen. Uit de evaluaties is gebleken dat iedereen het gevoel heeft op de juiste plek te staan en met veel energie weer aan een nieuw jaar te willen beginnen.

Het kernteam van 2019 bestond uit:

Mark Hospers - algemeen directeur

Peter Reen - muziekprogrammeur

Marleen Nagtegaal - literatuurprogrammeur en hoofd productiehuis

Eva van Netten - programmacoördinator

Bureau Maanstof - zakelijke coördinatie

Johan de Vries - productieleiding

Nina Dieters - wetenschapsprogrammeur

Jonathan Offereins - theaterprogrammeur

Milou de Boer en Mathé Többen en Hadassa Oostindiër (stage) - marketing

Denise Hendriks - artiestenproductie

Bennie Meijer - technische productie

Peter Boorsma - vormgeving en website

Anne Madrid y Lopez - locatievormgeving

Jort Bollen en Maha Eljak - vrijwilligerscoördinatie

Sander Koning - expeditie

Stijn Schootstra - algemene assistentie (werkervaring)

Vrijwilligers

Explore the North werkt veel met vrijwilligers voor het mogelijk maken van alle activiteiten. In 2019 werkten er weer meer dan 100 vrijwilligers mee - die meer dan 200 diensten hebben gedraaid - aan het mogelijk maken van het festival en de activiteiten het hele jaar door.

Bestuur

Het bestuur van Stichting Explore the North is onbezoldigd en bestaat uit Marelle van Rongen (voorzitter), Erik Vriesen (penningmeester) en Hooman Nassimi (secretaris). Het bestuur delegeert taken aan de algemeen directeur: Mark Hospers.

Wij volgen de aanbevelingen van de code cultural governance. Het bestuur doet jaarlijks een zelfevaluatie. In de het komende jaar gaan wij op zoek naar een uitbreiding van het bestuur om de bestuurlijke basis wat te versterken in het licht van de sterke ontwikkeling van de organisatie en het festival. Belangrijk is om hierbij te melden dat de culturele sector in het noorden hecht en klein is. Dat betekent dat het kan voorkomen dat er ook op zakelijk vlak een verhouding ontstaat tussen Stichting Explore the North en (de organisatie van) een van de bestuursleden. Wanneer zich dit voordoet, wordt de aard van deze relatie besproken in het gehele bestuur, zodat dit niet leidt tot situaties waarbij verantwoordelijkheden onduidelijk worden. Mocht er een bestuursbesluit nodig zijn in een dergelijke situatie, dan onthoudt het betreffende lid zich van stemming. In 2019 heeft zich geen dergelijke situatie voorgedaan.

BESTUURSSAMENSTELLING EN ROOSTER VAN AFTREDEN:

Marelle van Rongen
(directeur Toneelschuur Haarlem)
Voorzitter 01-07-20

Erik Vriesen
(directeur HZG Accountants)
Penningmeester 01-07-22 (2e termijn)

Hooman Nassimi
(directeur Society in Motion)
Secretaris 25-06-22

Het bestuur vergaderde in 2019 vier keer op: 18 maart, 25 juni, 14 oktober en 9 december.

Bijlage 1 - toelichting n.a.v. de situatie rondom Covid-19

Op het moment van schrijven, 20 maart 2019, is de hele wereld in beslag genomen door het Coronavirus (Covid-19). Een week geleden zijn alle evenementen >100 bezoekers door de overheid verboden, niet veel later moesten ook alle eet- en drinkgelegenheden hun deuren sluiten. De straten zijn leeg en de mensen verkeren in onzekerheid. In landen als Italië en Spanje geldt een straatverbod, op steeds meer plekken wordt een totale lockdown ingezet. Wij zien hier dat veel van onze collega's evenementen, concerten en festivals annuleren. Het verbod geldt vooralsnog tot 6 april, maar niemand weet wat er daarna gebeurt.

Ook al vinden onze activiteiten voor het grootste deel pas later in het jaar plaats, wij kunnen uiteraard niet met 100% zekerheid zeggen dat het Coronavirus niet van invloed is op onze bedrijfsvoering. Maar we hopen - en gaan er vanuit - dat we het grootste deel kunnen organiseren zoals we dat van plan waren.

Voor ons is de financiële situatie als volgt: de beschikkingen van de Provinsje Fryslân (en Gemeente Leeuwarden), het Nederlands Letterenfonds en het Fonds Podiumkunsten, tezamen ongeveer €200.000 voor 2020 zijn afgegeven. De overheden en fondsen hebben al aangegeven dat ze dit jaar coulant zijn m.b.t het behalen van doelstellingen - in welke mate en hoe dit precies uitpakt is nog niet exact aangegeven. Daarnaast hebben wij positief nieuws ontvangen met betrekking tot de beschikking die de Provinsje Fryslân afgeeft voor het Productiehuis 2020. Deze is kort geleden toegezegd en zal ieder moment op de mat vallen. Om risico's te verkleinen en tijdig in te kunnen grijpen als dat nodig blijkt, gaan wij op dit moment geen financiële verplichtingen aan tot we meer zekerheid/duidelijkheid over de situatie hebben. Daarnaast kunnen wij nog altijd - bijvoorbeeld na de zomer - snel schakelen naar andere scenario's voor onze activiteiten, mocht dat nodig blijken. Wij zijn er scherp op dat we dit jaar geen financiële problemen oplopen en zorgen dat we aan de bestaande verplichtingen kunnen voldoen.